

Od kilku dekad obserwujemy rosnącą presję na rozwój edukacji całościowej. Wyraźnie zyskuje na znaczeniu między innymi edukacja dorosłych, w tym kształcenie wysoko wykwalifikowanych pracowników gospodarki opartej na wiedzy.

Konieczność nieustannej aktualizacji wiedzy oraz ciągłego doskonalenia kompetencji wynika z niespotykanego dotąd tempa „starzenia się” informacji, a także zmian dokonujących się na rynku pracy. Stopniowo słabnie dominacja liniowego modelu kariery, upowszechnia się zaś model horyzontalny, a wraz z nim pojawia się zapotrzebowanie na nowy typ pracownika, „pracownika wiedzy”, który dostrzega i elastycznie reaguje na potrzebę przekwalifikowania, która pojawia się w trakcie jego kariery zawodowej.

Edukacja całościowa, również ze względu na obserwowane procesy demograficzne, wyrosła na jedno ze strategicznych wyzwań w obszarze europejskiej edukacji i została wpisana w poczet priorytetów dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego. Fakt, że idea *Lifelong Learning* na stałe zajęła istotne miejsce w strategii rozwoju EOSW, w konsekwencji oznacza również jej implementację na poziomie polityk poszczególnych krajów. Postulat na temat wdrożenia systemowego wsparcia dla idei całościowego kształcenia znajdziemy m.in. w ministerialnym Programie Rozwoju Szkolnictwa Wyższego do 2030 roku. Sygnalizuje on wyraźnie konieczność dostosowania systemu kształcenia do poszerzającego się kręgu potencjalnych odbiorców – osób w różnym wieku, o zróżnicowanych motywacjach i potrzebach - przez rozszerzenie i różnicowanie oferty edukacyjnej oraz rozwój odpowiednich struktur organizacyjnych, ukierunkowanych na realizację różnych form kształcenia osób dorosłych.

Niestety, wciąż jest to jeden z obszarów, w którym Polskę od najwyżej rozwiniętych krajów dzieli duży dystans. Pod względem odsetka osób dorosłych uczestniczących w różnych formach kształcenia nasz kraj plasuje się w końcówce Europy – w Polsce jest on dwukrotnie niższy od średniej europejskiej. Badania dowodzą ponadto, że uczestnictwo tych formach kształcenia charakteryzuje wysoka selektywność m.in. ze względu na wiek.

Spółczesność i gospodarka wiedzy potrzebują zatem szkoły wyższej, w której istotne miejsce zajmuje obszar edukacji całościowej. Czy instytucje szkolnictwa wyższego w Polsce są gotowe na to, by odpowiedzieć na to wyzwanie? Celem projektu będzie próba odpowiedzi na to pytanie w oparciu o:
a) rozpoznanie, jakie miejsce w strategiach polskich uczelni zajmuje edukacja całościowa oraz
b) weryfikację realizacji tych strategii w podejmowanej przez uczelnie praktyce edukacyjnej na przykładzie studiów podyplomowych. Kluczowym dla wyboru tej formy kształcenia jest wzrost jej znaczenia w kontekście umasowienia szkolnictwa wyższego oraz fakt, że rynek studiów podyplomowych w ostatnich dekadach rozwijał się w Polsce niezwykle dynamicznie - tylko w ostatnich 10 latach liczba absolwentów tego typu studiów przekroczyła 1,5 mln, co stanowi blisko 10% aktywnych zawodowo Polaków.

Nie sposób rozpatrywać tego zagadnienia bez uwzględniania ogromnych przemian (zarówno ilościowych, jak i jakościowych), jakim uległ w ostatnim ćwierćwieczu sektor szkolnictwa wyższego w Polsce. W kontekście realizowanych badań istotne będzie zwłaszcza zróżnicowanie instytucji funkcjonujących w ramach systemu edukacji wyższej, które jest pokłosiem wprowadzonej w 1990 roku ustawy o szkolnictwie wyższym, która dała początek procesowi prywatyzacji szkolnictwa wyższego w Polsce.

Postawione pytanie to w gruncie rzeczy pytanie o dojrzałość instytucji szkolnictwa wyższego do zagospodarowania obszaru edukacji dorosłych, o szeroko rozumianą jakość kształcenia i wreszcie - pytanie o rolę, jaką chcą (oraz za pomocą dostępnych narzędzi mogą) odgrywać w tym obszarze różne typy uczelni. Badanie jakościowe o charakterze porównawczym obejmie dwanaście instytucji reprezentujących kluczowe segmenty szkolnictwa wyższego, a ich strategie stanowiąc będą przedmiot badań. Spodziewać się można, że przeprowadzona analiza umożliwi odpowiedź na pytanie o to, które z wyodrębnionych kategorii instytucji wykazują predyspozycje do aneksji rynku edukacji dorosłych (i ze względu na jakie czynniki).